

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

УДК 004:811:378(045)

Наталія Єлагіна, кандидат педагогічних наук, доцент
Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У запропонованій статті аналізуються основні тенденції та проблеми, пов'язані із застосуванням комп'ютерних технологій у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням у вищих медичних навчальних закладах, розкриваються особливості застосування комп'ютерних технологій у вивченні іноземної мови у вищих медичних навчальних закладах, окреслюється роль викладача у цьому процесі. Використання комп'ютерних технологій спрямоване на підвищення якості і ефективності навчання, на творчий розвиток індивідуальних здібностей студентів, сприяє підвищенню інформаційної культури студентів-медиків, розширює їх мовну і соціокультурну компетенції.

Ключові слова: комп'ютерні технології, викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, якість і ефективність навчання, студенти-медики.

Літ. 13.

Наталья Елагина, кандидат педагогических наук, доцент
Тернопольского государственного медицинского университета имени И.Я. Горбачевского

КОМПЬЮТЕРНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ВЫСШИХ МЕДИЦИНСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

В предлагаемой статье анализируются основные тенденции и проблемы, связанные с применением компьютерных технологий в преподавании иностранного языка по профессиональному направлению в высших медицинских учебных заведениях, раскрываются особенности применения компьютерных технологий в изучении иностранного языка в высших медицинских учебных заведениях, определяется роль преподавателя в этом процессе. Использование компьютерных технологий направлено на повышение качества и эффективности обучения, на творческое развитие индивидуальных способностей студентов, способствует повышению информационной культуры студентов-медиков, расширяет их языковую и социокультурную компетенции.

Ключевые слова: компьютерные технологии, преподавания иностранного языка профессионального направления, качество и эффективность обучения, студенты-медики.

**Natalya Yelahina, Ph.D. (Pedagogy), Docent of
Ternopil State Medical University by I. Horbachovsky**

COMPUTER TECHNOLOGY AT FOREIGN LANGUAGE LEARNING IN HIGHER MEDICAL SCHOOLS

The given article analyzes the key aspects and issues associated with the use of computer technology in teaching a foreign language for professional purposes in medical schools, reveals the peculiarities of computer technology in learning a foreign language, defines the role of a teacher in this process. The use of computer technology focuses on the improvement of the quality and effectiveness of training, on the development of creative individual abilities of students; it helps to raise information culture of medical students and to expand their linguistic and sociocultural competence.

Keywords: computer technology, foreign language teaching for professional purposes, the quality and effectiveness of training, medical students.

Постановка проблеми. Суспільні, соціально-економічні та інформаційно-технологічні зміни висувають особливі вимоги до підготовки фахівця нової генерації, що потребує створення і застосування сучасних освітніх систем, зміни освітнього процесу, форм, методів та засобів навчання. Інформаційні технології – вимога сьогодення, яка дозволяє створити суспільство, засноване на знаннях. Можливості сучасного заняття й системи освіти взагалі значно

розширюються завдяки використанню мультимедійних, інтерактивних технологій, інтернету. Сьогодні перед педагогами стоїть важливе завдання – виховати та підготувати молодь, спроможну активно включитися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформацією.

Аналіз останніх досліджень. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі не залишилося осторонь сучасних наукових

досліджень. Формування основ інформаційної культури розробляли: В. Глушков, Л. Вінарик, А. Єршов, М. Жалдак, С. Мальярчук, Е. Машбіц, А. Ясінський; проблемами використання новітніх технологій у навчанні іноземної мови досліджували С. Гапонова, П. Бех, Т. Антонова, А. Харитонова та інші; визначення функцій інформаційних технологій у навчальному процесі розглядали Г. Балл, Т. Гергей, В. Глушков, А. Довіяло, А. Єршов, М. Жалдак, В. Монахов, І. Підласий, С. Смирнов; видозміни в діяльності та особливості спілкування “педагог – студент” із використанням інформаційних технологій висвітлювали А. Брушлінський, Т. Габій, А. Матюшкін, Є. Машбиць, О. Тихомиров.

Мета статті полягає в аналізі основних тенденцій та проблем, пов'язаних із застосуванням комп'ютерних технологій у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням у вищих медичних навчальних закладах.

Для досягнення поставленої мети необхідно реалізувати наступні **завдання**: з'ясувати особливості застосування комп'ютерних технологій у вивченні іноземної мови у вищих медичних навчальних закладах та охарактеризувати роль викладача у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі інформатизації суспільства все більшого поширення в різноманітних сферах життя набувають комп'ютерні технології, які виступають інструментом пізнання. Тому одним із завдань освіти є підготовка людини, яка вільно орієнтується у світовому інформаційному просторі, має знання та навички щодо пошуку, обробки та зберігання інформації, використовуючи сучасні комп'ютерні технології. Цей напрям вважається перспективним, адже в цілому освіта характеризується як велика система, якісне функціонування якої неможливе без використання сучасних телекомунікаційних і комп'ютерних засобів зберігання, опрацювання, передавання, подання інформації [4, 127].

Інформатизація суспільства стимулює якісні зміни в соціально-політичних й економічних процесах. Нові інформаційні технології орієнтують людину на саморозвиток та самонавчання. Важливою складовою є особистісна значущість навчального матеріалу для майбутніх лікарів у процесі іншомовного мовленнєвого спілкування, особливо поза мовним оточенням. Значно розширюються потенційні можливості комп'ютерних технологій завдяки сучасним досягненням науковців у цій галузі. Проблемним

є ефективне застосування комп'ютерних програм, адже викладачі не завжди, знаючи добре комп'ютер, можуть послуговуватися ними ефективно під час навчання [6, 6].

Так, Дж. Лонерген у книзі “Відео на уроках іноземної мови”, стверджує, що “викладач несе відповідальність за створення умов успішного навчання іноземної мови” [13, 31]. Важливою є роль викладача у процесі вивчення іноземної мови за допомогою аудіовізуальних засобів. Наприклад, на спеціалізованих відеозаняттях він завжди вважається ведучим, а засіб – допоміжним.

Інтенсифікація навчання, що характеризується збільшенням обсягу навчального матеріалу та зменшенням часу засвоєння, потребує пошуку ефективних методів навчання, засобів контролю засвоєння знань, що значно підвищували б якість навчання. Збільшення обсягу знань та обмеження часу для його викладання вимагає від сучасного педагога застосування ефективніших методів та технологій навчання. Збільшення комп'ютерної техніки та подальше її вдосконалення поширює можливості викладача використовувати комп'ютерні технології не лише при вивченні інформатики, але й поєднанні викладання інших дисциплін із використанням комп'ютерної техніки. Новітні розробки в галузі інформаційних технологій змінюють спосіб їх застосування при вивченні різних дисциплін у процесі навчання [4, 124].

С. Сисова зазначає, що “...сучасний педагог має усвідомлювати тенденції розвитку швидкозмінного світу, формувати свої навички та вміння протягом життя, розвивати інформаційну культуру та творчі якості особистості” [8, 61]. Таким чином, сучасні аспекти профільної підготовки майбутнього фахівця зводяться не лише до знання фахових дисциплін, але й оволодіння сучасними комп'ютерними технологіями. Внаслідок швидкого розвитку комп'ютерних технологій знання у цій сфері швидко старіють. Тому при підготовці фахівців сучасного інформаційного простору необхідно, щоб знання носили творчий та пошуковий характер, оскільки таке навчання стимулює розвиток пізнавальної активності, сприяє розвитку творчих та розумових здібностей.

За навчальною системою організація процесу навчання проходить за схемою “викладач – підручник – студент”, тобто, така методика зорієнтована на викладання необхідного матеріалу. В умовах сучасного інформаційного суспільства змінюється методика традиційного навчання, яка орієнтується на застосування комп'ютерних технологій та внесення докорінних змін в динамічну систему “викладач – учень” і

змінює її на “викладач – комп'ютер – студент”, або “студент – комп'ютер – студент”, чи “студент – комп'ютер”. Взаємодія “студент – комп'ютер” виникає тоді, коли педагогічні функції виконує безпосередньо комп'ютер. Нова схема дає ширші можливості, а комп'ютерні технології відіграють нову роль у навчанні та викладанні, коли викладач перестає бути джерелом інформації [1, 38].

Так, ще в 1995 році П. Сердюков стверджував, що “... комп'ютеризоване навчання взагалі та іноземних мов зокрема стане в майбутньому формою навчання, що превалує на всіх рівнях (від дитячого садка до університету), а персональний комп'ютер – найбільш популярним та ефективним засобом навчання” [7, 54]. І дійсно, завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій в освітніх закладах сьогодні неможливо уявити собі роботу викладача іноземної мови без використання персонального комп'ютера.

В останні роки в торговій мережі поряд з підручниками, посібниками та зошитами з'явилося чимало автоматизованих навчальних курсів з іноземних мов (АНК ІМ), які є мультимедійними продуктами. На екран із текстовою інформацією подається різноманітна графіка (статичне зображення, малюнки, фотографії, схеми, таблиці, мультиплікація, динамічне зображення, відеофрагменти) і звук (мова, музика, функціональні шуми й звуки). Текст і зображення можуть бути кольоровими, супроводжуватися фонограмою та звуковими ефектами. Крім мультимедійних АНК ІМ, у процесі навчання можуть використовуватися електронні словники, енциклопедії, ігри-ситуації [12, 5].

Деякі АНК ІМ пропонують вивчення іноземних мов із самого початку, інші – вдосконалення набутого раніше рівня володіння ІМ за професійним спрямуванням, де не виділяється якийсь один вид мовленнєвої діяльності. Серед таких курсів можна назвати “Triple Play Plus in English”, “English for Communication”, “Bridge to English”, “Professor Higgins” тощо. В АНК ІМ користувачам пропонується дуже широкий набір видів та форм роботи з текстами, граматичним матеріалом, лексикою. Кожен із зазначених курсів заслуговує на увагу й знаходить свого користувача, враховуючи вимоги програми.

Вимоги Типової програми для студентів-медиків [10], що вивчають ділову англійську мову на II курсі полягають у наступному: формування комунікативної компетенції, розуміння аудіюваного у швидкому темпі тексту, засвоєння синтаксису та фразеології, подальший розвиток

лексичної ерудиції студента, зокрема у тому числі розвиток мовної ерудиції студента за фахом. Такі завдання особливо складні у навчанні студентів немовної спеціальності, що вирішується шляхом включення у роботу відеоматеріалів та комп'ютера, і дає можливість перенести навчальний матеріал у сферу інтересів студентів.

Для викладача важливо знати, де і як знайти потрібне джерело інформації, як відсіювати з великого потоку потрібну та достовірну, аналізувати, на основі отриманих і наявних знань вміло обробити та подати в доступній формі цю інформацію відповідно до сфер інтересів студентів. Тому незамінним помічником для педагога стають комп'ютерні технології як інструмент покращення педагогічної діяльності для розв'язання завдань предметної галузі [9, 6].

Непродумане застосування комп'ютерних технологій у навчальному процесі не поліпшує, а погіршує якість засвоєння знань. Введення комп'ютерних технологій навчання може ускладнити процес засвоєння знань, умінь та навичок, якщо буде просте механічне перенесення діючих навчальних посібників та підручників на електронні носії. Тому педагог при підготовці до проведення заняття за допомогою комп'ютерних технологій повинен уміти планувати та передбачати результати навчання, моделювати ситуації, розробляти програму курсу [9, 8].

Комп'ютеризація системи вищої освіти розвивається в основному у двох напрямках. Перший з них пов'язано з розробкою автоматизованих освітніх систем (АОС), що створюються на основі теоретичних положень програмованого навчання, що сприяє створенню лінійних і розгалужених комп'ютерних освітніх програм (КОП) алгоритмічного типу. Розробники перших АОС прагнули створити навчальне середовище з повністю технічно опосередкованим педагогічним спілкуванням, тобто організувати навчальний процес без участі викладача. В рамках даного напряму розробляються, як правило, авторські АОС по різних дисциплінах, що дозволяють вносити навчальний матеріал в базу даних [11, 21].

Позитивною стороною впровадження АОС в навчальний процес є їх простота і ефективність в застосуванні при формуванні умінь і навичок в різних областях діяльності.

Другим напрямком розвитку і використання комп'ютерних способів навчання (КСО) є створення навчальних програмних комплексів, що дозволяють реалізувати функції комп'ютера як засоба оптимізації навчального процесу, організованого і керованого викладачем в

умовах традиційного педагогічного спілкування “викладач – студент”. Ефективність навчання підвищується, якщо студент має не лише доступ до сучасних комп'ютерних засобів організації навчального процесу, але і можливість спілкування з викладачем. Саме тому розробники сучасних комп'ютерних програм для дистанційних освітніх технологій прагнуть до створення умов, близьких до умов традиційного навчання в аудиторії (програми для режиму On-Line) [11, 23].

На відміну від інших інновацій, використання комп'ютерних технологій в навчанні орієнтованому на розвиток творчої самостійності студентів, пов'язано з поняттями людський і штучний інтелект [3, 211].

Інформаційні освітні технології є не лише засобом для виконання недоступних людині операцій, але і забезпечують можливість для глибшого вивчення ще невідомих сторін життя і внутрішнього світу самої людини. З цих позицій, методологічно і методично правильно побудоване навчання із застосуванням сучасних комп'ютерів може змінити саму суть процесу засвоєння знань. Так наприклад: без комп'ютерів важко було б здолати обмеження в читанні обумовленої структури тексту і жорстким монтажем його фрагментів. З появою комп'ютерної гіпертекстової технології, був реалізований теоретичний задум М. Бахтіна про майбутні технології множинного тексту. На думку автора терміну “гіпертекст” Т. Нельсона, новизна гіпертексту полягає в тому, що читачеві стало дозволено не просто вибирати ту або іншу стратегію читання єдиного тексту, але і самому створювати новий текст на основі тих, що містяться в гіпертекстовій системі фрагментів. Гіпертекст підвищив статус читача, перетворивши його на співавтора і співрозмовника. Якщо при читанні звичайного тексту спостерігається переважання процесу осмислення значень над процесом додання ним власних мотивів, то нові технології дозволяють відновити симетричність цих процесів. Читач стає більш незалежним в роботі над текстом, й він сам має право вибрати власний маршрут при конфігурації гіпертексту [5, 24].

Використання інформаційного середовища в навчальних цілях є абсолютно новим і найбільш перспективним напрямом в системі освіти. Змістовна основа комп'ютеризації навчального процесу в закладах освіти пов'язана з тим, що комп'ютер, перш за все, є ефективним засобом оптимізації розумової праці взагалі і в будь-якому його прояві, і як технічний засіб, який здатний активізувати самостійну роботу студентів. В той

же час, комп'ютерні технології дають можливість глибшого вивчення потенціалу людини до засвоєння знань. Так, дані про потенційні можливості людської пам'яті дозволили створювати нові і удосконалювати існуючі комп'ютерні засоби навчання, істотно підвищити гнучкість інтерфейсу, вивчати закономірності засвоєння знань в умовах мультимедіа тощо [5, 26].

Іншою особливістю навчання з широким використанням в навчальному процесі комп'ютерів, що забезпечують передачу навчальної інформації будь-якого об'єму незалежно від відстані є те, що воно служить цілям безперервної освіти:

- наявність спілкування викладачів, що навчаються в режимі електронного зв'язку і в реальному часі;

- індивідуалізація стосунків учасників навчального процесу, обумовлена наявністю певних проблем які вирішуються в спільному педагогічному спілкуванні;

- разом з наочними знаннями як перевіреного суспільною практикою результату, все більшу роль починає грати інформація, тобто відомості будь-якого характеру, що вимагають перевірки, систематизації і встановлення їх істинності і несуперечності [6, 7].

Зважений, продуманий підхід до використання комп'ютерних засобів дозволив би реалізувати безперечні переваги комп'ютерних засобів навчання. Одна з таких переваг полягає в тому, що комп'ютерні навчальні програми, на відміну від традиційних мобільних підручників, володіють високою інтерактивністю, що забезпечує оперативний зворотний зв'язок який дозволяє ефективніше управляти процесом засвоєння знань студентів за рахунок своєчасної автоматизованої корекції моделей розумових дій у випадку неправильної інтерпретації засвоюваного матеріалу [2, 13].

Разом з тим, перешкодою в підвищенні якості навчання і у вирішенні багатьох складних проблем методики освіти є недостатня методична розробленість змісту і якості навчальних програм, що вимагає теоретичного дослідження проблем створення навчально-методичного забезпечення для комп'ютерного навчання з подальшою експериментальною перевіркою переваг і недоліків що вже існують, або програм що розробляються для потреб освіти [2, 14].

Висновки. Застосування сучасних технічних засобів дає можливість ефективно використовувати та швидко отримувати інформаційний ресурс завдяки світовому інформаційному простору, що значно поліпшує процес навчання. Окрім того,

**КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

комп'ютер допомагає в реалізації науково-дослідної роботи та орієнтує на практичну діяльність студентів. Слід зауважити, що навчальний процес із використанням комп'ютерної техніки спонукає до самостійної роботи кожного студента, створює сприятливу комунікативну ситуацію та умови для розвитку творчих здібностей особистості, які особливо значущі для кожного майбутнього фахівця-медика; підвищує мотивацію та пізнавальну активність студентів, покращує індивідуалізацію, диференціацію та інтенсифікацію процесу навчання, розширює та поглиблює міжпредметні зв'язки, систематизує та інтегрує знання окремих навчальних предметів, організовує систематичний та достовірний контроль, уникає суб'єктивізму в оцінці.

Перспективи наукових розробок. Подальшого дослідження потребує розвиток методів використання комп'ютерних технологій при вивченні іноземної мови у вищих медичних навчальних закладах.

1. Абакумова И.В. Современный образовательный процесс: Содержание, технологии, организационные формы / И.В. Абакумова / Под общей ред. Е.В. Бондаревской. – Ростов н/Д: Изд-во РГПУ, 1996. – 62 с.

2. Гаврилов Б.В. Плюсы и минусы компьютеризированного обучения иностранным языкам / Б.В. Гаврилов // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 4. – С. 13 – 15.

3. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2000. – 446 с.

4. Маслыко Е. Проблемы организации компьютерного обучения иноязычной речи /

Е.А. Маслыко // Методика обучения иностранным языкам. Романское и германское языкознание. – Вып. 2. – М.: Высшая школа, 1981. – С. 116.

5. Полипова Т.А. Внедрение компьютерных технологий в преподавание иностранного языка / Т.А. Полипова // Иностранные языки. – 2002. – № 33. – С. 23 – 26.

6. Сергеева Т. Информационные технологии и содержание обучения / Т. Сергеева // Информатика и образование. – 1991. – № 1. – С. 5 – 7.

7. Сердюков П.И. ЭВМ в обучении иностранным языкам (взгляд в будущее) / П.И. Сердюков // Иностр. языки в школе. – 1985. – № 5. – С. 51 – 56.

8. Сисосва С. Сучасні аспекти професійної підготовки вчителя / С. Сисосва // Педагогіка і психологія. – 2005. – №4(49). – С. 60 – 66.

9. Скалій Л.І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних мов / Л.І. Скалій // Іноземні мови. – 2003. – №4. – С. 5 – 9.

10. Типова програма з німецької, французької, англійської мов для студентів I – II курсів медичного факультету спеціальності 7.110101 “Лікувальна справа”. – 36 с.

11. Фадеев С.В. О вопросе применения компьютера в обучении ИЯ / С.В. Фадеев // Информатика и образование. – 2000. – №6. – С. 20 – 23.

12. Христочевский С.А. Электронный учебник – текущее состояние / С.А. Христочевский // Компьютерные инструменты в образовании. – 2001. – № 6. – С. 3 – 10.

13. Collected Works of Bernard Lonergan: Topics in Education / Robert M. Doran, Frederick E. Crowe. – Toronto: University of Toronto Press, 1988. – 234 p.

Стаття надійшла до редакції 17.02.2015

“Ми живемо справами, а не роками; думками, а не числами на циферблаті. Нам варто рахувати час за тріпотіннями серця. Найбільше живе той, хто думає найбільше, відчуває найблагородніше, діє найкраще”.

Філіп Джеймс Бейлі
англійський поет

“Місце, де відпочиває розум – це серце. Цілий день розум чує лише шум і гамір, і все, що йому потрібно, – тиша. Розум відчуває спокій лише в тиші серця”.

Елізабет Гілберт
американська письменниця

